FORMAREA IDENTITĂȚII SOCIOCULTURALE LA ADOLESCENȚI ÎN CONDIȚII DE CRIZĂ SOCIOCULTURALĂ

Irina RAEȚCHI, Facultatea de Istorie și Filosofie

The field of study: Analysis, of cultural identity of teenagers in our days, is to study, to determine the real concept of culture, social, with their following differences and similarities, also, the goal is to find those factors that influence the socio-cultural identity. Is important to identify the process of socialization and it's role in identity crystallization inside of the contemporary society, the establishment of the main formation mechanism, the analysis of modern social process and their influence on our teen's identity formation, and finally, is the evaluation of the importance of a good, suitable sociocultural formation capable in adaptation of new generation in the condition of crisis.

Una din caracteristicile specifice ale societății contemporane sunt exploziile tehnologiilor avansate și a mijloacelor de comunicare în masă. În aceste condiții, procesele sociale care se desfășoară în cadrul acesteia preiau un aspect cu totul diferit de cel din perioadele istorice precedente. Sistemul social funcționează datorită elementelor care asigură o coeziune în cadrul societății. În acest context, identitatea socioculturală se prezintă ca unul din elementele de bază ce asigură această funcționalitate. Și oricum ar fi specificată identitatea umană: socială, culturală, națională sau religioasă, omul are nevoie să se identifice pe sine în raport cu celălalt sau cu grupul de apartenență. Acest fapt îi permite să ocupe un loc anume în societate, să-și asume statuturi și roluri sociale.

Lucrarea a avut ca scop analiza conceptului de identitate socioculturală, determinarea diferențelor și similitudinilor acesteia, aprecierea rolului pe care îl joacă procesul de socializare asupra identității socioculturale la adolescenți în condiții de criză socioculturală. Faptul dat prezintă interes, deoarece anume la această etapă de dezvoltare omul trece prin diverse crize în cadrul formării sale identitare, deci și riscul de deviere de la o normă socială și psihologică este mare. Determinarea conceptului de identitate socială și culturală, descrierea desfășurării procesului de socializare sau determinarea cauzelor crizei socioculturale ne-a permis să analizăm și să determinăm fenomenele noi ce se produc

astăzi în societatea autohtonă. Mai cu seamă pe fondul avântului tehnologiilor noi, când adolescenţii sunt prinşi în iluzia unei realităţi virtuale, ce diferă de realitatea socială. Este important să urmărim cum are loc mecanismul de formare a identităţii socioculturale.

Ipoteza lucrării este următoarea: identitatea socioculturală la adolescenţi are tendinţa de a se modifica sub impactul tehnologiilor avansate şi devine una globală, identică în toate societăţile, ceea ce duce la ştergerea diferenţelor şi apariţia problemelor asemănătoare cu privire la socializarea adolescenţilor. Tehnologizarea excesivă poate avea drept consecinţă formarea „artificială" a identităţii socioculturale ce poate fi controlată, dirijată, supusă prin intermediul acestor tehnologii. În urma impactului tehnologiilor avansate se formează o realitate virtuală care nu corespunde cu realitatea socială şi există tendinţa adolescenţilor de a evada în această realitate ce induce transformări de identitate.

Procesul de globalizare, declanşat la sf. sec.XX, a adus cu sine diverse schimbări, atât pe plan social, cât şi pe cel cultural. Răspândirea şi asimilarea unor norme şi valori comune în mai multe societăţi a dus spre o minimizare, uneori chiar negare sau dispariţie treptată a unor valori tradiţionale. Acest fapt produce schimbări nu numai în esenţa identităţii socioculturale specifice, unice, originale, dar chiar şi asupra mecanismului de formare al acesteia. Identitatea se construieşte în procesul comunicării, percepţiei şi comparării imaginii de sine cu imaginea şi aşteptările părinţilor în perioada timpurie a vieţii, pentru ca apoi procesul desfăşurării să se extindă în interacţiunile cu ceilalţi actori din universul social. În dezvoltarea identităţii sale, fiecare copil îşi construieşte propria configuraţie de identificări. Aceasta are loc în cadrul socializării primare, ca mai apoi să se reconstruiască pe tot parcursul vieţii. Materialele din care un individ îşi formează identitatea personală este identitatea culturală amplasată într-un context social, fiind transmisă în cadrul familiei şi pe care va continua să o experimenteze de-a lungul vieţii, începând din adolescenţă. Datorită flexibilităţii sale, identitatea se află într-o permanentă construcţie şi reconstrucţie. Structurarea acesteia începe încă din copilărie, continuă în perioada şcolară mică, când se conturează pe baza rezultatelor activităţii şcolare şi a raportării acestora la ceilalţi şi la cerinţele lor, dar vorbim despre identitate odată cu perioada adolescenţei, când abilităţile cognitive şi de interacţiune socială sunt suficient de mature pentru a permite reflectarea asupra

propriei persoane şi a dezvoltării acesteia. Una din sarcinile majore ale adolescenței o reprezintă constituirea identității personale, dezvoltarea conştiinței de sine, înțelegerea propriei persoane ca identitate distinsă de ceilalți.

Astăzi este greu de imaginat vreo sferă a vieții contemporane unde nu sunt implicate tehnologiile noi. În condițiile acestea adolescenții preiau viziunea asupra lumii nu din spusele, practicile părinților sau din cărți, ci se conectează la diferite surse informaționale pe care le oferă tehnologiile noi – Internetul, TV sau mass-media. Acest fapt duce spre îndepărtarea de la o realitate socială, care este substituită de mediul virtual, care nu corespunde cu realitatea şi nu oferă practici sociale de a înfrunta greutățile, astfel că adolescenții nu sunt capabili să se conformeze mediului social. În această privință societatea autohtonă nu este o excepție.

În urma cercetării s-a determinat că părinții joacă un rol semnificativ în procesul de socializare, respectiv la formarea identității socioculturale la adolescenți; s-a constatat faptul că tehnologiile avansate şi informaționale au o influență crescândă asupra dezvoltării adolescenților din societatea contemporană. Evident că, în comparație cu alte societăți, în R.Moldova situația nu este așa de alarmantă, dar având în vedere că suntem impregnați cu toții în procese contemporane, ne putem aștepta la apariția diferitor fenomene noi.

Criza socioculturală, care afectează astăzi R.Moldova nu aduce schimbări semnificative în mecanismul de formare a identității socioculturale a adolescenților şi acest fapt se datorează şi implicării active a părinților în procesul de educație, cu toate că din cauza proceselor de migrație multe familii au devenit incomplete, ceea ce a avut efecte negative asupra adolescenților care au rămas singuri şi nepregătiți în fața realității sociale.

Adolescența este o perioadă destul de dificilă, dar, totodată, prielnică, deoarece anume acum se formează şi se cristalizează identitatea socioculturală, şi rolul procesului de socializare, susținut de familie sau şcoală, este foarte important. Pentru formarea componentei culturale a identității la adolescenți, va fi benefică organizarea de către familie sau şcoală a unor excursii cu vizitarea locurilor istorice, rezervațiilor naturale sau centrelor culturale existente în țara noastră, ceea ce va forma un sentiment de apartenență şi mândrie pentru cultura națională.

În concluzie afirmăm că identitatea socioculturală la adolescenții din societatea moldovenească se formează în condițiile unei crize socioculturale, este adecvată şi corespunde descrierilor realizate de diverşi cercetători din domeniile antropologiei, psihologiei, sociologiei sau filosofiei din ultimele decenii. Datorită stilului tradițional de viață, care este specific societății noastre, mecanismele sociale au efectele lor, iar adolescenții se adaptează la condițiile noi. Însă tehnologiile noi compensează într-un fel golul social sau cultural care se formează pe parcursul evoluției societății moldovenești. Acest fapt ar trebui să ne facă să localizăm problema, iar gadgeturile, Internetul sau TV, informația recepționată cu ajutorul sau din aceste surse să le folosim cu scopul de a evita sau repara greșelile, dar nu numai pentru a o consuma. Pentru copiii noștri, mai ales în perioada de adolescență, noi, adulții, suntem exemplul cel mai elocvent, fapt încă o dată demonstrat de cercetarea efectuată.

Bibliografie:

1. VATTIMO, G. *Societatea transparentă.* Constanța: Pontica, 1995.
2. BOIA, L. *Pentru o istorie a imaginarului.* București: Humanitas, 2006.
3. SEARLE, J. R. *Realitatea ca proiect social.* Iași: Polirom, 2009.

Recomandat
Eudochia SAHARNEANU, dr. hab., prof. univ.